
SHABBAT: IS IT JUST FOR JEWS?

R' Yair Lichtman

DECEMBER 24, 2023
CONGREGATION OR TORAH

פרשת ויחי תשפ"ד

(1) SHABBAT SHACHARIT, NUSACH ASHKENAZ

ולא נמתו ה' אלהינו לגויי הארצות. ולא הנחלתו מלכנו לעובדי פסילים. וגם במנוחתו לא ישכנו ערלים. כי לישראל עמך נתתו באהבה. לזרע יעקב אשר בם בחרת:

THE PROHIBITION

(2) MECHILTA D'REBBI YISHMAEL, PARSHAT KI TISA, MASECHTA D'SHABBATA 1

ושמרו בני ישראל את השבת. זה הוא שהיה רבי נתן אומר, חלל עליו שבת אחת, כדי שישמור שבתות הרבה... ביני וביני בני ישראל. ולא ביני ובין אומות העולם.

"And the children of Israel shall keep the Sabbath to observe the Sabbath for their generations, etc." This is as R. Nathan says: Profane for him (one whose life is in danger) one Sabbath so that he will keep many Sabbaths... "Between Me and the children of Israel it is a sign forever": and not between Me and the peoples of the world.

(3) DEVARIM RABBAH 1:21

[כא] ניאמר ה' אל משה ראה החלותי וגו' – הלכה אדם מישקאל שהיה מהלך בדרך ערב שבת וחסכה לו, והיו בידיו מעות או דבר אחר, היאך צריך לעשות, כך שנו חכמים, מי שחשש לו בדרך נותן פיסו לנכרי, ולמה מתר לו שיתן אותו לנכרי, אומר רבי לוי פשנצטוו בני נח לא נצטוו אלא על שבעה דברים ואין השבת מהן, לפיכך התירו שיתן אותו לנכרי. ואמר רבי יוסי בר חנינא עובד כוכבים ששמר את השבת עד שלא קבל עליו את המילה חייב מיתה, למה, שלא נצטוו עליה. ומה ראית לומר עובד כוכבים ששמר את השבת חייב מיתה, אומר רבי חייא בר אבא אומר רבי יוחנן בנהג שבועולם מלך ומטרונה יושבין ומסיחין זה עם זה, מי שפא ומכניס עצמו ביניהם אינו חייב מיתה, כך השבת הזו בין ישראל ובין הקדוש ברוך הוא, שנאמר (שמות ל"א:ז): ביני ובין בני ישראל, לפיכך כל עובד כוכבים שפא ומכניס עצמו ביניהם עד שלא קבל עליו למול חייב מיתה....

The *halakhab* is: A Jew who was walking on the way Erev Shabbat and it grew dark, and he had in his hand coins or something else, what should he do? This is what our sages taught: One for whom the path grows dark [erev Shabbat] he should give his wallet to a non-Jew. And why is it permitted to give it to a non-Jew? R. Levi said, when the children of Noah were commanded, they were commanded only about seven things, and Shabbat was not one of them, therefore they allowed it to be given to a non-Jew. And R. Yose bar Hanina said: A non-Jew who keeps Shabbat before he accepts upon himself circumcision is obligated for the death penalty. Why? For they were not commanded to keep this. And why did you say that a non-Jew who keeps Shabbat is liable for the death penalty? R. Hiyya b. Abba said in the name of R. Yohanan: It is the way of the world that a king and a matron are having a discussion, and one who sticks their head in, are they not liable for death? Thus Shabbat is a matter between Israel and God, as it says, "Between me and the children of Israel." Therefore, any idolater who comes and places himself between them, until he accepted circumcision upon himself, is liable for death...

(4) PHILO, LIFE OF MOSES II:19-21

(19) The Athenians rejected the customs and laws of the Lacedaemonians, and so did the Lacedaemonians repudiate the laws of the Athenians. Nor, again, in the countries of the barbarians do the Egyptians keep the laws of the Scythians, nor do the Scythians keep the laws of the Egyptians; nor, in short, do those who live in Asia attend to the laws which obtain in Europe, nor do the inhabitants of Europe respect the laws of the Asiatic nations. And, in short, it is very nearly an universal rule, from the rising of the sun to its extreme west, that every country, and nation, and city, is alienated from the laws and customs of foreign nations and states, and that they think that they are adding to the estimation in which they hold their own laws by despising those in use among other nations. (20) But this is not the case with our laws which Moses has given to us; for they lead after them and influence all nations, barbarians, and Greeks, the inhabitants of continents and islands, the eastern nations and the western, Europe and Asia; in short, the whole habitable world from one extremity to the other. (21) For what man is there who does not honour that sacred seventh day, granting in consequence a relief and relaxation from labour, for himself and for all those who are near to him, and that not to free men only, but also to slaves, and even to beasts of burden...

(5) SANHEDRIN 58B-59A

ואר"ל גוי ששבת חייב מיתה שנא' {בראשית ח':כ"ב} ויום ולילה לא ישבותו ואמר מר אזהרה שלהן זו היא מיתתן אמר רבינא אפי' שני בשבת.

And Reish Lakish says: A gentile who observed Shabbat is liable to receive the **death** penalty, **as it is stated: "And day and night shall not cease"** (Genesis 8:23), which literally means: And day and night they shall not rest. **And the Master said** (57a) that **their prohibition is their death** penalty, i.e., the punishment for any prohibition with regard to descendants of Noah is execution. **Ravina says:** If a descendant of Noah observes a day of rest on any day of the week, **even** one not set aside for religious worship, e.g., **on a Monday**, he is liable.

וליחשבה גבי ז' מצות כי קא חשיב שב ואל תעשה קום עשה לא קא חשיב והא דינין קום עשה הוא וקא חשיב קום עשה ושב אל תעשה נינהו.

The Gemara challenges this: **But let the *tanna* count** this prohibition **among** the **seven** Noahide **mitzvot**. The Gemara explains: **When** the *tanna* **counts** the seven mitzvot, he counts only those that require one to **sit and refrain from action**, i.e., those that include a prohibition against performing a certain action. **He does not count** mitzvot that require one to **arise and take action**.

The Gemara challenges: **But** the mitzva of establishing courts of **judgment is** a mitzva to **stand up and take action**, and nevertheless **he counts it** among the seven mitzvot. The Gemara answers: This mitzva contains a requirement to **stand up and take action**, i.e., the obligation to establish courts and carry out justice, **and** it also contains a requirement to **sit and refrain from action**, i.e., the prohibition against doing injustice.

(6) RASHI SANHEDRIN 58B

עובד כוכבי' ששבת – ממלאכתו יום שלם חייב מיתה שנא' יום ולילה לא ישובתו וקא דריש ליה לא ישובתו ממלאכה דאבני אדם נמי קאי ולא תימא לא ישובתו אהך ששת עתים דקרא קאי כלומר לא יבטלו ולא יפסקו מלהיות...

אמר רבינא אפי' שני בשבת – לא תימא שביתה דקאמר ר"ל לשום חובה קאמר דלא לכוון לשבות כגון בשבת שהוא יום שביתה לישראל או אחד בשבת ששובתין בו [הנוצרים] אלא מנוחה בעלמא קא אסר להו שלא יבטלו ממלאכה ואפי' יום שאינו בר שביתה שני בשבת יומא קמא דלאו יום בר שביתה נקט וה"ה דהוה מצי למינקט שלישי ורביעי.

(7) MEIRI SANHEDRIN 59A

בן נח שראינוהו מתחסד וקובע לעצמו ימי מנוחה שבת או יום טוב ראוי ליענש אע"פ שאינו נהרג ולא סוף דבר בשקובע את עצמו על שלנו והוא הרמוז כאן בגוי ששבת שעונשין אותו ואומרין לו או שיקבל עליו עול מצות או לא יחדש בנמוסיו משלנו אלא אף בשקבע לעצמו ימים אחרים כמו שאמרו כאן אף בשני בשבת שאין מניחין אותו לחדש בו ולקבוע יום חג לעצמו לשבות בו מתורת חג שזה נראה כמי שהוא מבני עמנו וילמדו אחרים הימנו אבל שאר מצות אין מונעין הימנו שהרי אמרו לקבל קרבנותיו וצדקותיו

(8) RAMBAM MELAKHIM 10:9-10

(ט) גוי שעסק בתורה, חייב מיתה. לא יעסוק אלא בשבע מצוות שלהן בלבד. וכן גוי ששבת, אפילו ביום מימות החול, אם עשה אותו לעצמו כמו שבת, חייב מיתה, ואין צריך לומר אם עשה מועד לעצמו: כללו של דבר, אין מניחין אותן לחדש דת ולעשות מצוות לעצמן, אלא או יהיה גר צדק ויקבל כל המצוות, או יעמוד בתורתו ולא יוסיף ולא יגרע. ואם עסק בתורה, או שבת, או חידש דבר, מכין אותו ועונשין אותו, ומודיעין אותו שהוא חייב מיתה על זה, אבל אינו נהרג:

(י) בן נח שרצה לעשות מצוה משאר מצוות התורה כדי לקבל שכר, אין מונעין אותו לעשות אותה כהלכתה. ואם הביא עולה, מקבלין ממנו. נתן צדקה, מקבלין ממנו...

THE EXCEPTIONS

(9) TOSFOT YESHANIM YEVAMOT 48B

אכן משמע דהשתא ישובתו, ואם ירצה לחייב עצמו משביתת השבת הרשות בידו. ותימה, דאמרין גוי ששבת חייב מיתה!? ויש לומר: דזה, כיוון דדעתו להתגיר - מצי לשבות

(10) SHU" T R' AKIVA EIGER YD 121

ודרך גררא אעורר, במה דלא יפה עושים שמחזיקין משרתת נכרית, שמחזקת עצמה להתגיר ונוהגת בכל דבר כישראלית ממש, דמצווה זו עבירה היא, דשובתת בשבת לשם שבת, והיא אסורה כן, דבן נח ששבת חייב מיתה. וראוי למחות בזה, או שתטבול לשם גרות, או שתעשה איזה מלאכה בשבת

(11) R' ELCHANAN ADLER, "THE SABBATH OBSERVING GENTILE: HALAHIC, HASHKAFIC, AND LITURGICAL PERSPECTIVES," *TRADITION* 36:3, PP. 28-29

GER SHE-MAL VE-LO TAVAL:
THE CASE OF THE "HALF PROSELYTE"

A final issue to consider is the case of a male candidate for *gerut* who has taken the first step of undergoing a *berit mila*, but who has yet to immerse in the *mikve*. From the standpoint of obligation in *mitsvot*, the normative halakha is that prior to immersion no obligations have set in.⁴⁷ On the other hand, what is the status of such a "half *ger*" vis-à-vis *Shabbat*? Specifically, would he be prohibited from resting on *Shabbat* inasmuch as he still retains a status of a "goy" until the completion of the conversion process? Or is the fact that he has already undergone *mila* for the sake of *gerut* sufficient to permit him—or perhaps even obligate him—to observe *Shabbat*?

On this issue there emerges no clear consensus, but the fault lines of disagreement were starkly revealed in the wake of a particular episode that occurred in Jerusalem in the year 5608 (1848). In that instance, the local *bet din* ruled that the "half convert" would have no alternative but to violate the *Shabbat*. At the behest of the rabbinic court, the individual in question was urged to write his name on the Sabbath.⁴⁸ The halakhic ruling of the *bet din* sent shock waves throughout the rabbinic world and unleashed a flurry of responsa literature in support and in critique of the halakhic decision.⁴⁹

On one side of the issue, Rabbi Jchoseph Schwartz in *Divrei Yosef*, cites the language of a midrash which strongly implies that the sole barrier to a non-Jew observing *Shabbat* is the fact that he lacks a *berit mila*—"goy she-shamar et ha-Shabbat ad she-lo kibbel alav et ha-mila hayav mita" (*Devarim Rabba* 1:18).⁵⁰ Thus, R. Schwartz maintains that a *ger she-mal ve-lo taval* should indeed be obligated in *Shabbat* observance inasmuch as the symbols of *mila* and *Shabbat* are inextricably

linked; hence, one who bears the *ot* of *mila* is, by extension, obligated to bear the sign of *Shabbat* as well. Other authorities, while not going so far as to obligate the half *ger* in Sabbath observance, argue that one who is actively in the midst of the conversion process should, at the very least, be released from the strictures of *goy she-shavat*.⁵¹

On the other side of the issue, Rabbi Asher Lemel, the judge on the Jerusalem *bet din* who was instrumental in its decision, rose in staunch defense of his own ruling by rejecting the inference from the midrash inasmuch as "one may not draw halakhic conclusions from aggadic sources" (*Yerushalmi Pe'a* 2:4). Furthermore, he argued that since the halakha clearly dictates that the *gerut* process is incomplete prior to *tevilla*, the midrash must be alluding to a non-Jew who had, in fact, undergone not only *mila* but *tevilla* as well.⁵² Consequently, R. Lemel dismisses the logic of exempting a non-Jew in the midst of the conversion process from the prohibition of resting on *Shabbat*, inasmuch as he has yet to attain his Jewishness. R. Lemel penned his reasoning to Rabbi Yakov Ettlinger who published it in the journal *Shomer Tsiyon ha-Ne'eman*, of which he was editor. In his own responsa, *Binyan Tsiyon*, R. Ettlinger is inclined to rule leniently, noting that of all the *batei din* that he consulted, none had ever ordered an individual to violate *Shabbat* while in the intermediate state of conversion. R. Ettlinger buttressed his lenient ruling by arguing that once the prospective *ger* has undergone *mila* he has already, in a sense, left the status of a *Ben Noah*, although he has yet to become fully Jewish.⁵³

(12) KERITOT 9A

ת"ר גר תושב מותר לעשות מלאכה בשבת לעצמו כישראל בחולו של מועד. ר"ע אומר כישראל בי"ט ר' יוסי אומר גר תושב עושה בשבת לעצמו כישראל בחול רש"א אהד גר תושב ואהד [עובד כוכבים] עבד ואמה התושבים עושין מלאכה בשבת לעצמן כישראל בחול.

The Sages taught in a *baraita*: A gentile who resides in Eretz Yisrael and observes the seven Noahide mitzvot [*ger toshav*] is permitted to perform labor on Shabbat for himself in the same manner that a Jew is permitted to perform labor on the intermediate days of a Festival, i.e., only for matters that, if unattended, will result in significant loss. **Rabbi Akiva says:** A *ger toshav* may perform labor on Shabbat in the same manner that a Jew is permitted to perform labor on a Festival, i.e., only for the purpose of preparing food. **Rabbi Yosei says:** A *ger toshav* may perform labor on Shabbat for himself in the same manner that a Jew is permitted to perform labor on a weekday. **Rabbi Shimon says:** Both a *ger toshav* and a resident male or female slave may perform labor on Shabbat for themselves in the same manner that a Jew may perform labor on a weekday.

(13) BEI'UR HALAKHA 304:1

ולא תקשה ע"ז דאיך ישמור שבת והלא גר תושב ג"כ אסור לשמור שבת כדמוכח ביבמות מ"ח ע"ב בתוד"ה זה גר וכו' דזהו בסתם גר תושב שלא קבל עליו רק שבע מצות כנהוג וא"כ הוא לענין שאר מצות כא"י גמור משא"כ כשקבל עליו עוד מצות בתחלת גירותו ובכללם היה ג"כ שבת בודאי יכול לקיימם ומחוייב לקיימם

THE VISION

(14) YESHAYAHU 56:1-7

(א) כה אמר י"י שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להגלות. (ב) אשרי אנוש יעשה זאת וכן אדם יחזיק בה שמר שבת מחללו ושמר ידו מעשות כל רע. (ג) ואל יאמר בן הנכר הנלנה אל י"י לאמר הבדל יבדילני י"י מעל עמו ואל יאמר הסריס הן אני עץ יבש. (ד) כי כה אמר י"י לסריסים אשר ישמרו את שבתותי ויבחרו באשר חפצתי ומחזיקים בכריתתי. (ה) ונתתי להם פביתתי ויחזמתי יד ושם טוב מבנים ומבנות שם עולם אמן לו אשר לא יפרת. (ו) ובני הנכר הנלנים על י"י לשרתו ולא יבכה את שם י"י להיות לו לעבדים כל שמר שבת מחללו ומחזיקים בכריתתי. (ז) ונהביאותים אל הר קדשי ושמתים בבית תפלתי עולתיהם וזבחייהם לרצון על מזבחי כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים.

(1) Thus says Hashem, "Keep justice, and do righteousness; for My salvation is near to come, and My favor to be revealed. (2) Happy is the man that does this, and the son of man that holds fast by it, that keeps the Sabbath from profaning it, and keeps his hand from doing any evil." (3) Do not let the alien that has joined himself to Hashem speak, saying, 'Hashem will surely separate me from His people'. Do not let the eunuch say, 'Behold, I am a dry tree.' (4) For thus says Hashem concerning the eunuchs that keep My Sabbaths and choose the things that please Me, and hold fast by My covenant, (5) "Even to them I will give in My house and within My walls a monument and a memorial better than sons and daughters; I will give them an everlasting memorial that shall not be cut off. (6) Also the aliens that join themselves to Hashem, to minister to Him, and to love the name of Hashem, to be His servants, every one that keeps the Sabbath from profaning it, and holds fast by My covenant, (7) even them I will bring to My holy mountain, and make them joyful in My house of prayer. Their burnt-offerings and their sacrifices shall be acceptable upon My altar; for My house shall be called a house of prayer for all peoples."

FURTHER READING

(15) SHU" T RAMBAM (BLAU) 149

שאלה: מאמר ר' יוחנן: "גוי שעסק בתורה חייב מיתה", האם זה הלכה והחייב כל בר ישראל להמנע (מללמדו) דבר מן המצות חוץ משבע מצות או להעמידו עליהן, אם לא?

תשובה: היא הלכה בלא ספק. וכאשר יד ישראל תקיפה עליהם, מונעים אותו מתלמוד תורה עד שיתגייר. אבל לא יהרג, אם עסק בתורה, לפי שאמר: "חייב מיתה" ולא אמר "נהרג" כמו שאמרו: "על שבע מצות בן נח נהרג"

<https://asif.co.il/wp-content/uploads/2021/04/161goy.html>

<https://schechter.ac.il/article/%D7%A9%D7%9E%D7%99%D7%A8%D7%AA-%D7%A9%D7%91%D7%AA-%D7%9B%D7%A1%D7%99%D7%9E%D7%9F-%D7%96%D7%94%D7%95%D7%AA-%D7%9C%D7%99%D7%94%D7%95%D7%93%D7%99%D7%9D-%D7%91%D7%AA%D7%A7%D7%95%D7%A4%D7%94-%D7%94%D7%94/>

ספר "ושמו אחד"

OUTLINE

Goal: Students will be familiar with a range of perspectives around the prohibition of gentiles to observe Shabbat, their ramifications, and some major exceptions to the principle.

Outline:

Hook – One would expect Shabbat to be relevant to non-Jews, but one motif of Shabbat davening is that it's not.

Notably, this appears in Shabbat Shacharit. R' Jonathan Sacks (and Machzor Vitri 162) has a theory that Maariv is Creation, Shabbat is Revelation, and Mincha is Redemption. Not coincidental that this limitation appears in Shacharit.

Conceptual Bases – 4 approaches:

Midrashim – Breaching our special relationship with Shabbat

Seemingly common enough that Philo and Josephus allude to it

Bavli with Rashi – Ceasing work

Derasha – Natural order and natural law are immutable, including imperatives/punishments of work. (Is it about Yishuv Olam or about preventing sin?)

Death penalty – Simply speaking, yes. Rambam/Meiri – “worthy of death.” R' Yosef Eliyahu Henkin – license to go up to death penalty, but no need.

Differences – Which day of week (Shabbat vs. any), which actions (Melakhot vs. regular work), would it be a problem for the Avot (no vs. yes), what motives are relevant (religious vs. any?)

Avot – maybe they just needed to do labor, not Melakha (R' Yaakov Ettlinger); maybe they did Melakha on Friday afternoon and Saturday night and kept “days” instead of Halakhic days

Meiri – Avoiding confusion

Rambam – Creating new religions

Exceptions:

Conversion Candidates – Tosfot Yeshanim (can keep) vs. R' Akiva Eiger (can't)

Milah without Tevilah

Ger Toshav (and Ger Toshav+)

Eschatological Hope